

Asia: VN/10378/2019

Lausuntopyyntö henkilötunnuksen uudistamista pohtineen työryhmän loppuraportista

Lausunnonantajan huomiot ehdotuksen vaikutuksista oman organisaation näkökulmasta

Toimintatapoihin liittyvät suorat ja epäsuorat vaikutukset

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia oikeuskanslerinviraston toimintatapoihin.

Arvioidut kustannusvaikutukset

Ei huomioita.

Muut vaikutukset

Ei huomioita.

Aikataulu ja siirtymäajat

Ei huomioita.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pidän siirtymistä sukupuolineutraaliin henkilön yksilöintitunnukseen joka ei sisällä syntymäaikaa tai muita henkilötietoja erittäin kannatettavana. Ratkaisu toteuttaa hyvin yleisen tietosuoja-asetuksen asettaman tiedon käsittelyn minimoinnin vaatimuksen ja mahdollistaa tunnuksen käytön ilman, että tunnus itsessään antaa tunnusta käsittelevälle tiedoja, joita käsittelyn kannalta ei muuten tarvita.

Samoin pidän kannatettavana tavoitetta mahdollistaa yksilöintitunnuksen luominen helpommin myös muille kuin Suomen kansalaisille. Nykyinen tilanne, jossa henkilötunnuksen saaminen ei ole vaikeuksitta mahdollista esimerkiksi kaikille suomessa oleville ja palveluja tarvitseville ei toteuta parhaalla mahdollisella tavalla palvelujen käyttäjien yhdenvertaisuutta.

Sen sijaan en pidä käytännön viranomaistoiminnan kannalta onnistuneena esitettyä toimintatapaa, jossa jokainen viranomainen joutuisi kussakin palvelutilanteessa yksittäistapauksessa arvioimaan onko tunnusta luotaessa käytetty henkilön tunnistustapa ollut riittävän luotettava ja tämän arvion perusteella päättämään voiko tunnusta käyttää palvelussa henkilön yksilöintiin. Toimintatapa toisi viranomaisille kokonaan uuden arviointivelvoitteen, johon virkamiehillä ei välttämättä ole todellista osaamista. Viime kädessä viranomaiselle asetettu arviointivelvoite voisi johtaa siihen, että vain nykyistä henkilötunnusta vastaavalla tasolla varmennetut tunnukset hyväksytään ja kaikille muille luodaan joko uusi tunniste sillä hetkellä käytettävissä olevan henkilöllisyyden varmentavan dokumentin perusteella tai tunnusta ei vain hyväksytä mikä taas voi heikentää henkilön mahdollisuutta saada viranomaiselta tarvitsemaansa palvelua. Kun ehdotettu toimintatapa edellyttää tietoa siitä miten henkilöllisyys on tunnusta luotaessa varmistettu, tunnuksen käytön yhteydessä jouduttaisiin säännönmukaisesti käsittelemään tietoja, jotka mahdollisesti kertoisivat hyvinkin paljon henkilön taustasta ja tilanteesta, mikä osaltaan olisi vastoin edellä todettua henkilötiedon käsittelyn minimoinnin periaatetta.

Esityksen jatkovalmistelussa on edelleen tarvetta syventää esityksen tietosuojavaikutusten arviointia eri käsittelytilanteiden kannalta. Hyvin olennaisena uudistuksen tavoitteena on parantaa myös turvaa identiteettivarkauksia vastaan. Tähän liittyvien kysymysten tarkempi arviointi on samoin tarpeen. Uudistukselle on todennäköisesti merkittäviä kustannusvaikutuksia ja tietojärjestelmävaikutuksia. Uudistuksen toteuttamisen vaikuttaa myös tiedonhallinnan käytäntöihin ja siten julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) mukaisten suunnittelun, koulutuksen ja käytäntöjen muuttamisen velvoitteiden toteuttamisen selkeään ohjaukseen on painavia tarpeita. Esitystä on sen jatkovalmistelussa sen laajojen tietohallintoa ja kustannuksia koskevien vaikutusten johdosta tarpeen käsitellä myös valtion ja kuntien välisessä neuvottelumenettelyssä.

Liesivuori Pekka
Oikeuskanslerinvirasto - Oikeuskanslerin lausunto